

ועוד כתב די"ל דלענין איסור ב"י ובל ימצא י"ל דלא תליא
אם זה ברשותו או לא, אלא אם זה שלו, וכיון דהרי
הוא שלו שפיר עובר עליו.

★ ★

והחזו"ד במקור חיים (סי' תמ"ח סק"ט) כתב גם כן דהנגזל
עובר בכל יראה, וכתב גם כן דגם אינו יכול לבטלו,
דהרי אינו ברשותו הוא, וכל שאינו ברשותו אינו יכול למכרו
או להקדישו, וה"ה שאינו יכול לבטלו.

ובתב בשדי חמד (חלק ח' מערכת חמץ ומצה סי' ה' אות
כ"ד ד"ה הן אמת) שלפי דעת הב"ח בתשובותיו (סי'
קכ"ד) דמהני הפקר בדבר שאינו ברשותו, ה"ה דמהני ביטול
לחמץ שגזלוהו ממנו אף שאינו ברשותו, אבל הביא שהאחרונים
חולקין על הב"ח ולא ס"ל כוותי'.

★ ★

ועיין במקור חיים (סי' תמ"ג ה') דהגזלן יכול למכור החמץ
לגוי, אע"פ שאינו שלו, דהפנ"י בגיטין דף ל"ז כתב
הטעם דיאוש כדי לא קני, לפי שכיון שאינו ברשותו של
הנגזל, כמו שאינו יכול להקדיש ולמכור ה"נ אינו יכול להפקיר
ולהתייאש. והנה הב"ש באהע"ז (סי' כ"ח סקט"ז) כתב שאם
הגזלן והנגזל ביחד הקדישו, חל ההקדש, הרי ביחד יש כאן
שלו וברשותו. וכאן בחמץ כי מטא זמן איסורא שניהם מתייאשין
בסמוך לזמן האיסור, קני לי' הגוי.

★ ★

בגמ': והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כרם רבני
וכו' הלעיטוהו לרשע וימות וכו'.

בקובץ ישורון (כרך ט"ו ע' תקא-ב) מובא מהגאון ר' שלמה
זלמן אויערבך זצ"ל וז"ל:

על גדולתו של הגאב"ד דטשעבין זצ"ל היה מרבה לדבר.
באחד השיחים בימי חול המועד נסבו הדברים אודות
גדולת האחרונים בדורות שלפנינו שכל הש"ס היה פרוש
לפניהם כשמלה, ואחד היושבים התבטא "נו, אמאליגע
אחרונים", הגיב מרן זצ"ל: למה אתה אומר "אמאליגע"? הרי
גם אנו בעינינו ראינו כן פעמים רבות אצל הגאון מטשעבין
זצ"ל, והביא את הדוגמא דלהלן לפני המסובין בסוכתו:

החרדה פן תיעלם הנקודה הפנימית, כי אדרבה, דוקא הנקודה
הפנימית מביאה לידי מעשה, אלא שהיא מקפידה על כך
שהמעשה יהיה צנוע.

ולכן נקראים צנועים, אותם בני אדם המדקדקים על עצמם
בדת (פירוש המשנה לרמב"ם, מעשר שני ה, א), ואילו
לדעת רש"י, הצנועים בני אדם חסידים שרוצים לסלק ידי כל
אדם מן העבירה, כי הנקודה הפנימית מביאה לדקדוק בדת
ולזיכוי הרבים מתוך צניעות. ובכל זאת מידת הצניעות היא
כי הצנוע אינו רוצה בהתגלות לבו (רבינו יונה משלי יא, ב).

כאן מתגלה לפנינו דמותו והיקפו של התלמיד חכם האמיתי,
הוא עומד על פנימיות בתורה ובעצמו, ומתוך כך הוא
ניגש לדקדוק במצוות ולעבודה לזכות את הרבים, ובכל זה
אינו רוצה בהתגלות לבו.

ובאשר לא יתכן שבעבודת הכלל ישאר התלמיד חכם נסתר
ונחבא אל הכלים, כי בהכרח יגיע לכלל פרסום,
חיפשו ומצאו רבותינו בעלי המוסר נ"ע דרכים, כיצד להשאר
צנועים בתוך הפרסום, העלימו מעשיהם עד כמה שאפשר,
וכאשר נתפרסמו המעשים תלו אותם באחרים, ואין צריך לומר
שלא נמשכו אחרי עסקנות סתם, אלא בדקו ושקלו בעינם
החודרת, אם לא יצר הפרסום והתהילה הוא הממריץ לעסקנות'.

דף ס"ט ע"א

בגמ': גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולים
להקדיש לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו.

בשו"ת נו"ב (מהדו"ק חאו"ח סי' כ') יצא לחדש דאם גזל
חמץ ועבר עליו הפסח אין הנגזל עובר עליו כיון
שאינו ברשותו ואינו יכול למכרו ולא להקדישו, ממילא אינו
עובר עליו. והאחרונים ציינו שכן כתב כבר בשטמ"ק ב"ק
(צ"ז ע"ב) בשם הר"מ מסארקוסטא.

בשו"ת בית אפרים (או"ח סי' ל"ז) השיג עליו, שהרי להגזלן
עצמו יכול למחול וליתן לו במתנה, וא"כ גם לענין
בל יראה עובר עליו.

ובשו"ת בנין שלמה (בהוספות לסי' י"ד) כתב דכיון דכל
חמץ אינו ברשותו ומכל מקום רחמנא עשאו כאילו
הוא ברשותו, א"כ ה"ה אם באמת אינו ברשותו לא נגרע כוחו
בזה, וכיון שהוא שלו הרי הוא עובר עליו.